

Шта се спрема, који се план има за север Космета који је, ипак све мање „непослушан“, и даље трн у оку властима из Приштине, а све више (ипак) терет властима у Београду? Одговор (који је уједно и ново питање) а који се овде намеће, с обзиром на то да је све јасније и властима и опозицији у Србији (мислим на јаку опозицију, која ће вероватно скоро преузети део одговорности, а не на оне које више нико не схвата озбиљно) – одговор дакле гласи – нови дијалог са Албанцима. Рекао је чак и Томислав Николић, који је свестан да његова политика, или макар реторика мора да буде у складу са стварношћу. Дакле, нови дијалог са Албанцима. То ће, у начелу, прихватити свако иоле разуман у Србији и на Косову, било оно српско или албанско, или припадало међународној заједници, САД, НАТО или свима заједно – свеједно је.

И то није непознаница. Приштивске власти и београдске власти не могу, још увек, да седну за неки нови преговарачки сто и причу, „дијалог“ започну директно. Београд мора одмах да потегне питање статуса Косова, а то је једино питање које Приштина не може да разматра. Тај „разговор“ између Приштине и Београда, дакле, мораће да тече заобилазним путем, кроз косовске институције које све ређе називамо нелегалним, и да буде вођен преко оних Срба који ће у те институције ући. Југ Космета, Грачаница на пример, чији је нови градоначелник одмах по преузимању дужности отишао у Тирану где је, прича се, добио извесну суму новца – не може да буде тај „мост“ осим онако како је до сада рађено, а то је било углавном тајно, и по бившим партијским основама – као што је познато да је изванредан број тих косовских либерала некада припадао кадровима одређених српских странака. То можда чак и не би била препрека да кад кажемо Космет, мислимо само на територију јужно од реке Ибар. Али, постоји и онај делић – северно од Ибра а јужно од Копоника који тренутно не плаћа порез (струју, воду и остало) ниједном од два главна града.

Јужно од Ибра већ више од пола године нема, такорећи, неког озбиљнијег отпора интеграцији Срба у косовско друштво. Ако и постоји, тај отпор је више „језичког карактера“, наиме, људи су осетљивији на реч „интеграција“ него на њено значење, или на оно што се одвија у стварном свету и нема везе са новинама, није на вестима и зове се „живот“. Након неуспеле „одбране“ Брђана – тог отпора је све мање и на северу. Али, то је далеко од онога што би задовољило приштивске власти, а далеко је и од онога што би олакшало београдским властима да овај „косовски циклус“ и званично пређе у „посткосовски циклус“ где ће Србија почети да пева о онима који, свесни стања ствари, изналазе начине да „непријатеља надмудре“ те преживе и сачувају свој иметак, спасавају нејач и боре се за правду, а не за враћање времена уназад, што се већ неколико пута показало као немогуће.

Север ће, дакле, представљати тај будући „мост“, и фигуративно и дословно. Влада Косова планира изборе на северу у мају месецу. Влада Србије, опет, своје изборе на северу Косова планира за април. И на једне и на друге изборе, ако је за веровати причама, а то је све чиме располажемо, изаћи ће „сви“. Како ће „изаћи сви“ и на једне и на друге изборе? Као и до сада, али то ћу покушати да објасним касније.

У међувремену се, подразумева се, може десити ко зна шта све (што је овде увек могуће и страх од тог „ко зна чега“ није престао да лебди у ваздуху због: нерешеног статуса, страха од неке нове „Олује“ коју свако мало па неко помене, и све очигледније стварности у којој Србија полако, а онда све брже, повлачи многе своје институције са српског Косова), али под претпоставком да се неће десити оно „ко зна шта“ и да се план приштевске владе о изборима у мају 2010. ипак оствари – како ће ти избори изгледати?

Они који не победе на априлским, српским изборима у Косовској Митровици – изаћи ће, у мало другачијем облику, на мајске, или албанске. Или овако: они који победе на српским изборима изаћи ће и на мајске, али не директно него кроз своје организације и удружења грађана, кроз странке које су већ у косовској влади али са својим људима у тим странкама итд., итд. То је одговор на оно „како ће то и на једне и на друге изборе изаћи сви“. Као и увек, на Косову.

Другим речима „мост“ који би север Косова требало да представља биће, као и до сада, један привремени, монтажни и расклимани мост преко којег нико заинтересован за озбиљну политичку каријеру неће смети да пређе. То ће, као и јужно од Ибра, јавно радити само они који су од Београда већ дигли руке, и колико год можда они желели да „заступају Србе“ а не само себе, то заступништво неће имати неку већу тежину јер нема упориште у Србији. Како косовске Србе може да заступа онај иза којег не стоји његова матична држава? Не може, ни уз најбољу намеру.

А ко ће уопште изаћи на биралишта у мају, на тим албанским изборима на северу?

У овом тренутку ће вам многи становник северне Митровице рећи „ми са севера никада нећемо изаћи на те изборе“. То, међутим, не значи ништа јер су пре нешто више од пола године тако говорили и многи становници општина Штрпце, Ранилуг или Грачаница. Изаћи ће они који остану без посла након „рационализације“, изаћи ће они који су љути

на Србију – за инат, по истом принципу по којем је пре неколико година пола Србије гласало за Српску радикалну странку иако је велики број тих гласача шетао са „демократима“ пре 5. октобра, изаћи ће и они (знам да звучи као извештај из „зоне сумрака“) такозвани непостојећи Срби чија се имена појављују на бирачким списковима, а како на Косову и Метохији не постоји попис, непостојећи Срби редовно гласају на многим изборима.

Уместо одговора на питање шта се планира са севером Косова, бактаћемо се следећим споредним стварима:

Да ли ће бити промена у министарству за Косово и Метохију и, ако их буде, како ће министарство изгледати? Да ли ће промењени бити људи, или институција? Чиме се институција уопште бави, питање је које је већ постало непристојно јер на њега нико не уме да одговори још откад је Коштуница поднео оставку, што сада делује толико далеко – скоро као када неко помене Српско национално веће или координационе центре из првих година новог века.

Да ли су на северу Косова „јачи“ они Срби који су ближи Тачију или његовој опозицији? Они који су ближи Тачију, ближи су и Београду – али они који су ближи његовој опозицији имају веће изгледе да победе на мајским изборима (евентуалним гласачима је доста и Тачија и Београда) уколико ови не буду поништени због премале излазности.

Ако мајски избори владе Косова буду поништени, међународна заједница (која ће представнике српских власти као и до сада сматрати „паралелном“ и нелегалном чињеницом којом ће морати да се бакће) као легалне институције ће узимати тела која се сада зову „припремни тимови за децентрализацију“, а која ће до маја добити појачање у „припремним предизборним тимовима“. У тим „тимовима“ који ће од маја изигравати власт на северу уколико избори буду поништени или до њих не дође – седеће, предвидљиво, људи из „српских-српских“ и „српских-косовских“ странака, што ће за још неко време продужити статус кво.

Оно што у целој причи није добро јесте то што ово одлагање не изгледа као стратегија него као бежање са часа. Оно што би требало да се реши кроз дијалог – посебан статус севера Косова (а који, да не буде забуне, не имплицира поделу), чија је снага од значаја и онима јужно од Ибра – решаваће се у полумраку и могло би да изгледа као једна тиха, безгласна интеграција у систем Косова. За то време Београд ће понављати оно што

мора да понавља, а то је да „Србија никада, никада неће признати Косово“, српским „паралелним“ институцијама се нико неће обраћати јер у тој „паралелној стварности“ оне не могу да издају чак ни документа Србима са Косова а камоли да решавају друге проблеме. Ако вас неко нападне, нећете га пријавити српским општинским властима, него ћете звати косовску полицију, ако вас на северном „административном прелазу“ ухвате са мало више артикала за које немате папире, вама ће се бавити суд у Вучитрну... и тако даље и тако даље...

Али, да позајмим пословицу коју је умео да понавља један од наших најталентованијих ратних репортера и писача ратних прича „не пада снег да прекрије брег него да свака зверка покаже траг“, ове су се зиме на Косову најгласнији ућутали. Чека се исход. А исход може да обзнани само Београд.

Питање, дакле, није ко ће први на Косову да започне јавни дијалог са Приштином (они који су га започели немају довољно јаку, ни тајну ни јавну, подршку своје матичне државе Србије), него је питање ко ће први из Београда да реши да је доста реторике која нема упориште у стварности и да је доста паралелних институција са њиховом паралелном стварношћу у једном паралелном свету какав је већ заморио и најтврдокорније на Косову. Ко ће, дакле, из Београда (и када ће) да каже да Србија није на Косову (иако је Косово Србија) и да о томе шта ће бити са Србима на Косову мора неко да седне и разговара.